

Opravné položky k pohľadávkam sa tvoria vtedy, ak existuje riziko, že ich dlžník úplne alebo čiastočne ÚJ VS nezaplatí. Ide o pohľadávky voči dlžníkom v konkurznom konaní, sporné pohľadávky voči dlžníkom, s ktorými sa vedie spor o ich zaplatenie alebo o ich uznanie. Opravná položka sa tvorí vždy ku konkrétnej pohľadávke.

Zníženie hodnoty pohľadávky sa zisťuje tak, že sa porovná jej ocenenie v účtovníctve s ocenením pri zohľadnení rizika, že ju dlžník neuhradí, alebo z rizika vyplývajúceho zo súdneho sporu, ktorý sa vedie s dlžníkom. Tvorba opravnej položky k pohľadávke umožňuje vykazovať pohľadávku v pôvodnom ocenení (pôvodnej výške) na účte pohľadávok 31x a súčasne v účtovnej závierke zohľadniť riziko možného nezaplatenia.

V prípade trvalého zníženia hodnoty majetku, napríklad pri odpise pohľadávky, ide o to, že ocenenie pohľadávky sa trvalo znížilo. To znamená, že ÚJ VS z rôznych dôvodov upustila od jej vymáhania. Pohľadávka sa odpíše na farchu účtu 546 – Odpis pohľadávky so súvzťažným zápisom v prospech účtu ÚS 31 – Pohľadávky alebo 33 – Zúčtovanie so zamestnancami a orgánmi sociálneho poistenia a zdravotného poistenia. Následne sa odpísaná pohľadávka vykazuje na podsúvahových účtoch ÚJ VS. Táto informácia sa pre používateľa účtovnej závierky uvedie v poznámkach v čl. IV Informácie o údajoch na podsúvahových účtoch v odseku 2 – Ďalšie informácie.

Tabuľka 12: Opravné položky k pohľadávkam

Text	MD	D
Tvorba opravnej položky k pohľadávkam		
– zákonná opravná položka	557	391
– ostatná opravná položka	558	391
Zníženie alebo zrušenie opravnej položky vytvorenej k pohľadávkam		
– zákonná opravná položka	391	657
– ostatná opravná položka	391	658

Opravné položky k dlhodobému odpisovanému majetku sa účtujú na účtoch ÚS 09 – Opravné položky k dlhodobému majetku podľa toho, o ktorý dlhodobý majetok presne ide. Tvoria sa na farchu nákladov, a teda majú vplyv na výsledok hospodárenia. Zníženie alebo zrušenie opravnej položky má vplyv na výsledok hospodárenia.

Tabuľka 13: Opravná položka k odpisovanému dlhodobému majetku

Text	MD	D
Tvorba opravnej položky k odpisovanému dlhodobému majetku, ktorého úžitková hodnota sa znižuje opotrebením		
– zákonná opravná položka	557	09x
– ostatná opravná položka	558	09x

Text	MD	D
Zníženie alebo zrušenie opravnej položky vytvorenej k majetku, ktorého úžitková hodnota sa znižuje opotrebením		
– zákonná opravná položka	09x	657
– ostatná opravná položka	09x	658

Tabuľka 14: Opravná položka k neodpisovanému dlhodobému majetku

Text	MD	D
Tvorba opravnej položky k neodpisovanému dlhodobému majetku, ktorého úžitková hodnota sa znižuje opotrebením:		
– zákonná opravná položka	557	091
– ostatná opravná položka	558	091
Zníženie alebo zrušenie opravnej položky vytvorenej k neodpisovanému dlhodobému majetku, ktorého úžitková hodnota sa znižuje opotrebením		
– zákonná opravná položka	091	657
– ostatná opravná položka	091	658

Tabuľka 15: Opravná položka k finančnému majetku

Text	MD	D
Tvorba opravnej položky k dlhodobému finančnému majetku		
– zákonná opravná položka	559	096
– ostatná opravná položka	579	096
Tvorba opravnej položky ku krátkodobému finančnému majetku		
– zákonná opravná položka	559	291
– ostatná opravná položka	579	291
Zníženie alebo zrušenie opravnej položky vytvorenej k dlhodobému finančnému majetku		
– zákonná opravná položka	096	659
– ostatná opravná položka	096	679
Zníženie alebo zrušenie opravnej položky vytvorenej ku krátkodobému finančnému majetku		
– zákonná opravná položka	291	659
– ostatná opravná položka	291	679

Pre zúčtovanie tvorby, zníženia a zrušenia opravnej položky musí byť vytvorený interný doklad, ktorý preukazuje opodstatnenosť účtovania opravnej položky. Pripojí sa zdroj informácií o znížení ocenenia, alebo odvolania sa na spôsob výpočtu. ÚJ VS buď opravné položky zruší, alebo upraví ich výšku. Opravné položky sa dajú indikovať v určitých prípadoch dosť presne, niekedy však len odhadom. Odhad musí byť hodnoverný, aby bola splnená podmienka pravdivého a verného zo-

P. č.	Text	MD	D
18.	Náhrada cestovných výdavkov bez poskytnutia preddavku na pracovnú cestu	512	211
19.	Poskytnutý preddavok zamestnancovi na pracovnú cestu	335	211
20.	Vyúčtovanie cestovných výdavkov zamestnancovi	512	335
21.	Rozdiel vrátený zamestnancom do pokladnice, ak vyúčtované cestovné výdavky sú nižšie	211	335
22.	Rozdiel vyplatený zamestnancovi, ak sú vyúčtované cestovné výdavky vyššie	335	211
23.	Inventarizačný rozdiel – schodok	335	211
24.	Inkaso peňažnej hotovosti od zamestnanca za spôsobený schodok	211	335
25.	Inventarizačný rozdiel – prebytok	211	648
26.	Škoda zistená v pokladnici	569	211

Tabuľka 40: Postup účtovania v obci (vyššom územnom celku)

P. č.	Text	MD	D
1.	Výber peňažnej hotovosti z bankového účtu do pokladnice – účtovanie na základe výpisu z bežného účtu	261	221
2.	Výber peňažnej hotovosti z bankového účtu do pokladnice – účtovanie na základe príjmového pokladničného dokladu	211	261
3.	Odvod peňažnej hotovosti na bankový účet z pokladnice – účtovanie na základe výdavkového pokladničného dokladu	261	211
4.	Odvod peňažnej hotovosti na bankový účet z pokladnice – účtovanie na základe výpisu z bežného účtu	221	261
5.	Predaj materiálu v hotovosti	211	642
6.	Predaj materiálu – výdaj zo skladu	542	112
7.	Predaj tovaru v hotovosti	211	604
8.	Predaj tovaru – výdaj zo skladu	504	132
9.	Predaj služieb v hotovosti	211	602
10.	Inkaso v hotovosti	211	31x
11.	Nákup drobného hmotného majetku do spotreby podľa vnútorného predpisu	501	211
12.	Sledovanie v podsúvahovej evidencii	75x	799
13.	Vo vecnej a časovej súvislosti s nákladmi sa účtuje zaúčtovanie bežného transferu prostredníctvom obce zo ŠR do výnosov	357	693
14.	Výplata miezd v hotovosti	331	211
15.	Náhrada cestovných výdavkov bez poskytnutia preddavku na pracovnú cestu	512	211

P. č.	Text	MD	D
16.	Poskytnutý preddavok zamestnancovi na pracovnú cestu	335	211
17.	Vyúčtovanie cestovných výdavkov zamestnancovi	512	335
18.	Rozdiel vrátený zamestnancom do pokladnice, ak vyúčtované cestovné výdavky sú nižšie	211	335
19.	Rozdiel vyplatený zamestnancovi, ak sú vyúčtované cestovné výdavky vyššie	335	211
20.	Inkaso faktúry v hotovosti	211	318
21.	Inkaso – miestne poplatky za komunálny odpad	211	318
22.	Inkaso – miestne dane	211	319
23.	Inkaso – správne poplatky	211	633
24.	Inkaso – správne poplatky prijaté vopred – výherné prístroje	211	384
25.	Rozpustenie – výherné prístroje	384	633
26.	Inkaso za poskytnuté služby v hotovosti – vyhlasovanie rozhlasom, kopírovanie,	211	602
27.	Inventarizačný rozdiel – schodok	335	211
28.	Inkaso peňažnej hotovosti od zamestnanca za spôsobený schodok	211	335
29.	Inventarizačný rozdiel – prebytok	211	648
30.	Škoda zistené v pokladnici	569	211

Tabuľka 41: Postup účtovania rozpočtovej organizácii zriadenej obcou (vyšším územným celkom)

P. č.	Text	MD	D
1.	Výber peňažnej hotovosti z výdavkového rozpočtového účtu do pokladnice – účtovanie na základe príjmového pokladničného dokladu	211	261
2.	Výber hotovosti z výdavkového rozpočtového účtu do pokladnice – účtovanie na základe výpisu z účtu	261	222
3.	Zúčtovanie do výnosov v súvislosti s výdavkami	354	691
4.	Odvod peňažnej hotovosti na príjmový rozpočtový účet z pokladnice – účtovanie na základe výdavkového pokladničného dokladu	261	211
5.	Odvod peňažnej hotovosti na príjmový rozpočtový účet – účtovanie na základe výpisu z účtu	223	261
6.	Inkaso v hotovosti	211	318
7.	Inkaso za školné v hotovosti	211	602
8.	Nákup drobného hmotného majetku do spotreby podľa vnútorného predpisu – prostriedky zo štátneho rozpočtu	501	112

KOMENTÁR

Účet 391 – Opravná položka k pohľadávkam je pasívny účet a v súvahe sa vykazuje v aktívach v stĺpci 2 ako korekcia. Opravné položky nemajú aktívny zostatok a majú prechodný charakter. ÚJ VS účtuje opravnú položku k pohľadávke vo výške predpokladu zníženia hodnoty majetku oproti jeho oceneniu v účtovníctve. Tvoria sa vtedy, keď je opodstatnené predpokladať, že ich dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí, alebo k sporným pohľadávkam voči dlžníkom, s ktorými sa vedie spor o ich uznanie. Ide o predpoklad, že hodnota pohľadávky sa znížila a existuje neistota jej vymožitelnosti. Ide o nepriame zníženie hodnoty pohľadávky do nákladov. Odpis pohľadávky jej hodnotu trvalo znižuje.

Pohľadávky sú zložkami obežného majetku, ktoré reprezentujú existujúci nárok ÚJ VS, ktorý vznikol z minulých období, a je pravdepodobné, že v budúcnosti zvýši ekonomický úžitok ÚJ VS, pričom sa dá spoľahlivo oceniť. Tvorba opravných položiek sa vzťahuje aj na pohľadávky voči dlžníkom v zahraničí.

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa posudzuje opodstatnenosť účtovania tvorby opravnej položky a trvania opodstatnenosti jej existencie a sumy už vytvorenej opravnej položky k majetku. Ak opravná položka už nie je opodstatnená, musí sa zaúčtovať zníženie opravnej položky alebo ju úplne rozpustiť. Ak sa preverení zistí, že zníženie hodnoty majetku je väčšie, ako je už premietnuté zníženie vo vytvorenej opravnej položke k majetku, musí sa opravná položka dotvoriť.

Vo všeobecnosti opravné položky spresňujú historickú hodnotu pohľadávky na jej pravdepodobnú hodnotu. Nakoľko ide o subjektívne posudzovanie, tak sa nesmie potlačiť historická hodnota pohľadávky, a preto existuje vzťah: brutto hodnota – korekcia = netto hodnota. Časom narastá hodnota korekcie až sa netto hodnota pohľadávky stane nulovou. Takáto pohľadávka má vytvorenú opravnú položku vo výške 100 % brutto hodnoty. Ak bude opravná položka vytvorená vo výške 100 % hodnoty nepremľčanej pohľadávky, môže byť pohľadávka odpísaná a opravná položka k nej zrušená (okrem pohľadávky za dlžníkov v konkurze). Takto odpísaná pohľadávka sa sleduje na podsúvahových účtoch okrem pohľadávok, u ktorých došlo k zániku. Pokiaľ došlo k úhrade odpísanej pohľadávky, vzniká výnos.

V praxi dochádza často k situáciám, že sa neposudzuje výška a oprávnenosť opravných položiek k pohľadávkam alebo ÚJ VS nevytvára opravné položky k dlhodobým pohľadávkam. Ak sa opravné položky netvoria, dochádza skresleniu verného a pravdivého obrazu o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva ÚJ VS a o jej finančnej situácii.

Príklad:

ÚJ VS predpokladá, že vymožitelnosť pohľadávky sa znížila o 20 % (na základe vývoja dokazovania v neukončenom súdnom spore), a preto vytvorí opravnú položku

v tejto výške (20 %). Pôvodná hodnota na účte ÚS 31 – Pohľadávky sa nezmení, ale oproti nej je vytvorená opravná položka. ÚJ VS vychádza z odborného odhadu, že pohľadávka nebude uhradená.

Odborný odhad sa prejaví pri tvorbe opravných položiek týmto spôsobom:

- adresnou tvorbou opravných položiek. Ide o hodnotenie bonity každej jednotlivkej pohľadávky;
- paušálnou tvorbou opravných položiek. ÚJ VS vytvorí skupiny pohľadávok, predovšetkým podľa ich veku, pričom každej skupine priradí opravnú položku percentom z hodnoty pohľadávok danej skupiny;
- zmiešaná tvorba opravných položiek.

Vychádza sa z predpokladu, že účtovná hodnota pohľadávky je vyššia, ako je jej ekonomický úžitok. ÚJ VS môže použiť dve základné metódy zisťovania výšky ekonomického úžitku pohľadávky:

- odhad ceny, za ktorú by ju bolo možné postúpiť, znížený o súvisiace náklady;
- odhad budúcich peňažných tokov z pohľadávky.

Opravná položka by mala byť v určitom budúcom čase zrušená (zaúčtovaná, zrušená):

- na základe úhrady pohľadávky;
- na základe pomínutia dôvodov, ktoré viedli k vytvoreniu opravnej položky;
- na základe rozhodnutia o odpise pohľadávky.

Tabuľka 64: Rozpustenie opravnej položky sa uskutoční zúčtovaním opravnej položky

Text	MD	D
Tvorba opravnej položky k pohľadávkam:		
– zákonná opravná položka	557	391
– ostatná opravná položka	558	391
Zníženie alebo zrušenie opravnej položky vytvorenej k pohľadávkam		
– zákonná opravná položka	391	657
– ostatná opravná položka	391	658
Odpis pohľadávky	546	31x

Opravné položky sa členia na daňovo uznané a daňovo neuznané. Daňovo uznané opravné položky sú určené v § 20 zákona o dani z príjmov. Zákon o dani z príjmov stanovuje ako ďalšiu z podmienok na uznanie vytvorenej opravnej položky k pohľadávke, že pohľadávka bola zahrnutá do príjmov. Z tejto podmienky vyplýva, že nie ku všetkým nepremľčaným pohľadávkam po lehote splatnosti je možné vytvoriť daňovo uznanú opravnú položku. Daňovo uznanú ostatnú opravnú položku je možné tvoriť len k pohľadávkam, ktoré boli účtované do výnosov daňovníka. Daňovo uzna-